

IRODALMI SZEMLE

Id. Béky A., Rába J.:

Termelőszövetkezeti erdők kezelésének kézikönyve

Megjelent a Mezőgazdasági Kiadó gondozásában, a mezőgazdasági könyvhét alkalmával.

A termelőszövetkezetek hazánk erdőterületének mintegy 22%-án gazdálkodnak. Éppen ezért a termelőszövetkezet vezetőségének és tagságának az erdőgazdálkodás kérdéseivel is behatóbban szükséges foglalkoznia, még akkor is, ha erdészeti szakembert foglalkoztat a termelőszövetkezet.

Az erdőgazdálkodási alapismereteket összefoglaló gyakorlati útmutató az utolsó évtizedben nem jelent meg. Ennek hiányát pótolja most ez a megjelent kézikönyv. Az „Erdőgazdasági ismeretek” fejezetet (I. rész) Béky Albert ny. főmérnök írta, azzal az egész erdőgazdálkodást összefogó gyakorlati életpaszttalattal, amely jellemzője és nagy értéke a kézikönyv szakmai részének.

Ez a fejezet tárgyalja az erdőgazdálkodás és fásítás minden mozzanatát az üzemtervezéstől a faanyag értékesítésig, melléktermék termelésig.

Részletesen foglalkozik a csemetetermeléstől, az erdőtelepítéssel és erdőfelújítással keresztül az erdőneveléssel. Az erdőnevelést egyik legfontosabb és nagy szakértelmet kívánó munkának jelöli meg, de gyakorlatiasan ad képet annak megértéséhez. Nagy kár, hogy Szerző nem ismerteti a jövőt jelentő intenzív szaporítóanyag termesztési, erdőtelepítési és erdőnevelési eljárásokat. (Pl.: tűzegcserepes, polietilén fóliaházas, hidegágyas csemetenevelés, vegyszeres gyomirtás, erdőművelési munkák racionalizálása, forgatás nélküli mély talajlazításos talajelőkészítés, nagyméretű nemestett szaporítóanyag alkalmazása, ültetvényes erdőgazdálkodás stb.).

Az anyagban rámutat mindenütt, hogy miként keletkeztek a rontott erdők, legfőképpen a múlt helytelen gazdálkodása miatt, majd pedig megmutatja, hogy a különböző rontott erdők megjavításának, átalakításának mik a módjai.

A fahasználat munkáit és a faanyag kezelést, számbavételt gyakorlati példákkal is bemutatja. Mindenütt a faanyag legértékesebb kihozatalának szükségességét hangsúlyozza és mindig az erdőműveléssel összhangban.

Részletesen foglalkozik a könyv a fásítás és cellulóznyár telepítés szakszerű végrehajtásával is, valamint a vadgazdálkodással.

A fejezettel kapcsolatban nagyon soknak tartom védőfásítások céljaira a terület 5–10%-ának az igénybevételét. Fontosnak tartom továbbá hazai szélviszonyaink között a mezőgazdasági táblák minden irányból történő védését, és az ún. uralkodó szélirány miatt nem megváltoztatni az eddig kialakult nagyüzemi táblákat.

Igen jók és hasznosak az egyes ágazatok, munkafolyamatok egymáshoz való kapcsolódását tárgyaló részek. Az egész fejezet jellemzője a gazdaságos munkaszervezésre való céltudatos törekvés.

A könyv több, a gyakorlati szakemberek számára fontos táblázata az eddig csak szétszórta tárgyalta adatokat együttesen jól fogja össze. Az üzemi gyakorlatban igen jól hasznosítható a „Munkanaptár”, amely havonta sorolja fel a tennivalót.

A kézikönyv „Jogszabályok és eljárások” második fejezetét (II. rész) Rába János MÉM főelőadó írta, aki mintegy húsz esztendeje foglalkozik a termelőszövetkezetek erdészeti jogi problémáival és szerzett ezen a téren átfogó készséget. Éppen ezzel a készségével tudta a fejezetben a száraz jogszabályokat és eljárásokat olyan alakban megjelentetni, amellyel a gyakorlati életben dolgozókat munkájukban hatékonyan segíti.

Ez a fejezet tárgyalja a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodással kapcsolatos vala-

mennyi rendelkezést, gondosan kiegészítve az eljárásokhoz szükséges egyéb kérdésekkel, hivatalokkal stb. Ez a fejezet is hiányt pótló, jól szerkesztett anyagrész, amely nagyban megkönnyíti a legfontosabb jogszabályok megtalálását.

A kézikönyvet jól tudják hasznosítani üzemi tevékenységük során az állami erdő- és fafeldolgozó vállalatok kerületvezető erdészei is.

Dr. Gál János

Erdészeti kombinátok a Kárpátok erdeiben. Érdekes cikket közölt a Pravda a Kárpátokban folyó erdőgazdálkodásról. Ukrajna fakészletének 1/3-a a Kárpátok erdeiben van, ez a bázisa a fejlett bútoriparnak. A Kárpátok erdeinek óriási a talajvédelmi és vízgazdálkodási jelentősége. Éppen ezért az erdőgazdálkodás vitelére komplex vállalatokat, ún. *erdészeti kombinátokat* szerveztek, amelyek az erdő többcélú hasznosítását hivatottak megvalósítani. Ezek az erdészeti kombinátok immár 10 éve működnek, ez alatt az idő alatt 130 000 ha mesterséges felújítást végeztek, a véghasználati fakitermelést a korábbinak 1/3-ára szorították vissza, ugyanakkor fokozták a nevelővágásokat és egészségügyi kitermeléseket. Az erdészeti kombinátok faipari üzemei maximálisan feldolgozzák a kitermelt fát, a hulladékot falemezgyártásra, cellulóz-papírtermelésre hasznosítják. Foglalkoznak mellékhaszonvételrel is, 1968-ban 761 t erdeigyümölcsöt, 38 t gombát, 1970-ben 1600 t gyümölcsöt, 70 t gombát és 1200 q mézet gyűjtöttek be. Fejlett vadgazdálkodást folytatnak, gondolozzák a Kárpátok gazdag vadállományát. Hozzáláttak az erdő turisztikai-egészségügyi hasznosításához. Mindez azt mutatja, hogy a teljes vertikális integrációt megvalósító erdészeti kombinátok sokkal hatékonyabban működnek, mint a korábbi erdőgazdaságok, fakitermelő vállalatok és faipari üzemek.

Az erdészeti kombinátok belterjes fejlett gazdálkodása sűrű erdei úthálózatot követel, amely lehetővé teszi, hogy az elő- és véghasználati vágások a kárpáti erdők egész területén folyjanak és ki tudják szállítani a kitermelt fát. Jelenleg a Kárpátokban 100 ha-onként 350 m úttal rendelkeznek, ugyanakkor például a balti köztársaságokban 100 ha erdőterületre 800 m út jut. Ezért a Kárpátokban évente félmillió m³ tisztítási és gyérítési faanyag marad hasznosítatlanul. Az új utak nemcsak a fakitermelést teszik lehetővé az eddig fel nem tárt erdőkben, hanem fokozzák a mellékhaszonvételek lehetőségét és a bel- és külföldi turizmust is. Problémát okoz az is, hogy az erdészeti kombinátok finanszírozása jelenleg kétféle módon történik: az erdőművelési munkákat költségvetésből finanszírozzák, a fakitermelő és faipari tevékenység önelszámolás alapján folyik. A teljes önelszámolásra való áttéréshez szükséges a faállományok értékelésének megoldása, erdészeti kataszter összeállítása, ami a gazdasági reform célkitűzésével is megegyezik.

A cikkben kifejtettekéből kitetszik, hogy a Kárpátokban sikerrel munkálkodnak a többcélú erdőhasznosítás megvalósításán, amely lehetővé teszi, hogy az itteni hatalmas erdőségek maradéktalanul betöltsék védelmi funkcióikat, betölthessék turisztikai, egészségügyi szerepüket, fejlődjön a vadászat, s mind több fát és erdei mellékterméket szolgáltatassanak.

(Ref.: dr. Keresztesi B.)

Nyárfasorok telepítésének pénzügyi eredményei. (Financial results of poplar line plantations.)

Arra a feladatra vállalkozott egy hollandiai munkacsoport, hogy a nyár-fasorok telepítésének gazdaságosságát meghatározza. E célból figyelembe vették a telepítés és kezelés összes költségét, a kitermelés költségét, valamint az elérhető bevételt a becsült fatermés adatai alapján.

Megállapítások:

1. A befektetett tőke legkedvezőbb mértékben a nagyon jó növekedésű és rövid vágáskorral kezelt (20 év körüli) fasorokban térül vissza. Egyéb esetekben a hosszabb vágáskorok adják a legjobb gazdasági eredményt (20 és 30 év közöttiek).

2. Az egyéves csemete alkalmazása telepítéskor olcsóbb. Ha kétvéset alkalmaznak, az ebből adódó költségemelkedést a következő mennyiségű többletfatömeg tudja kiegyenlíteni: homokon 0,08–0,10 m³/törzs, agyagon 0,13–0,16 m³/törzs. Vagy pedig ugyanolyan végvágási fatömeg esetén a vágáskornak kell rövidülnie homokon 1–1,5 évvel, agyagon 2–4 évvel. Ha ez nincs meg, akkor az egyéves csemeték alkalmazása kedvezőbb, különösen rövidebb vágásforduló esetén vagy gyengébb termőhelyeken.

3. Az állandó költségek sokkal kisebbek fasorok telepítése alkalmával, mint állományokban. A fasorokban a tisztítási és termelési költségek magasabbak, mint az állományokban. Általában az egy fára eső költségek valamivel magasabbak fasorokban, mint állományokban. Ennek mértéke akkora, hogy a fasorokban telepített nyártörzseknek 0,11–0,13 m³-rel kell többet adniok fatömegben ugyanakkora idő alatt, hogy a magasabb költségeket kiegyenlítsék.

(Ref.: dr. Szodfridt I.)